

MAGYARI

HUNGARIA
Tp.

T. „Dunaposta“

BUDAPEST
Postafiók 151.

Igazgató és felelős szerkesztő: **dr Paál Árpád**

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R. T.**
Törv. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyárfás Elemér**

Károly király Galatban két óra hosszai tartó kihallgatáson fogadta Beck lengyel külügyminisztert

A kihallgatás során az egész középeurópai helyzet megbeszélésre került. — Lengyelország és Románia közös eljárást vállalnak a ruszinszkói kérdés megoldására

Petrescu Comnen román külügyminiszter s a bucuresti lengyel nagykövet és a varsói román nagykövet is résztvett a tárgyalásokon

Bucuresti. Saját tud. Beck ezredes, lengyel külügyminiszter látogatásáról ezt a hivatalos közleményt adták ki: Beck őexcellenciája látogatása alkalmával a lengyel és a román külügyminiszterek bizalmas és barátságos szellemben megbeszéltek azokat az időszerű kérdéseket, amelyek a két országot érdeklik. Beck ezredest kihallgatáson fogadta II. Károly király öfélége is.

A lapok a következőkben számolnak be Beck ezredes látogatásáról: Szerdán délután 4 órakor különvonattal érkezett az ünnepélyesen feldíszített galati állomásra Beck ezredes, lengyel külügyminiszter.

Társaságában voltak Richard Franasovici varsói román követ, Roger Racinschi bucuresti lengyel nagykövet, — aki a határig eléje utazott és Staszinsky, a lengyel külügyminisztérium kabinetigazgatója. Ellentétben a korábbi hírekkel, Petrescu-Comnen román külügyminiszter csak a galati állomáson fogadta Beck lengyel külügyminisztert, Victor Caderevel, az alsó dunai tartomány királyi helytartójával és más előkelőségekkel.

Miután Petrescu-Comnen üdvözölte az érkezetteket, a vendégek az állomás szalónjába vonultak, ahol megtörténtek a bemutatások. A lengyel külügyminiszter ezután a román külügyminiszterrel autóbá ült és bejárta a várost,

megtekintette különösen a dunai kikötőt, ahol a „Lucafarul“ nevű királyi jacht horgonyzott. Délután fél öt órakor Beck ezredes Petrescu-Comnen, Franasovici és Racinsky a „Lucafarul“-ra szálltak, ahol a király azonnal kihallgatáson fogadta Beck ezredest, ami három és fél óra hosszat tartott.

VACSORA A KIRÁLYI JACHTON.

Ez idő alatt, — írja a „Timpul“, — megvizsgálták a középeurópai helyzetet, a legutóbbi külpolitikai eseményekkel kapcsolatban, természetesen elsősorban a csehszlovák problémát.

Lengyelországnak, — hangsúlyozta ki Beck ezredes, a Timpul értesülése szerint, — nincs semmi területi követelése Csehszlovákiával szemben és a tescheni vidék elfoglalása után normális lett a viszony a két ország között. Minthogy azonban még más kérdések is vannak napirenden, amelyek intik Lengyelországot, természetesen dolog, hogy ez az ország iparkodik megismerni a szomszéd államok s különösen a baráti Románia felfogását e kérdésekben, amelyhez szövetségi viszony is fűzi.

A kihallgatás után a király intim vacsorára tartotta vissza Beck ezredest. Petrescu-Comnen külügyminisztert, Franasovici, továbbá Marinescu, Ciuperca tábornokokat és Teodorescu minisztereket. A megbeszéléseket folytatták.

A fővárosi sajtó a ruszinszkói kérdés különös fontosságáról

A jószomszédi viszony Románia és Magyarország között. Négyes szomszédság Csehszlovákiával együtt

A vacsora alatt és a vacsora után is, éjfélig, amikor Beck ezredes visszautazása tervbe volt véve. A legutolsó lapjelentések szerint Beck ezredes éjjel 12 órakor utazott Galatból, s visszatért Lengyelországba.

A lapok kihangsúlyozzák, hogy a Kárpát-ország kérdés miatt Beck ezredes galati látogatásának és királyi kihallgatásának különös jelentősége van és hogy erre a jelentőségre a világsajtó is rámutat.

Gafencu így ír a „Timpul“ mai vezércikkében, — miután szembeállította a német és az olasz sajtóhangokat a ruténkérdést illetően: Beck ezredes erőfeszítései, hogy jószomszédi viszonyt állandósítson Magyarország és Románia között, azt az óhajt fejezi ki, hogy rövidesen teljes megegyezés legyen megvalósítható. Annál jobban örvendeztetne bennünket természetesen, ha ez a megértés a négy szomszéd között, — mert Csehszlovákiát sem felejthetjük ki, — be volna foglalható az európai megegyezésbe, úgy, ahogy ezt a közelmúltban korrelációban kifejtettük már felfogásunkat. Romániának jelenléte a korridor végén egyik biztosítéka a békének. Ebben a felfogásunkban meg erősítnek minket a külföldi sajtónak Kárpát-aljára vonatkozó hírei és állásfoglalásai, különösen pedig az a tény, hogy Hitler „Mein Kampf“-jában azt írja, hogy az orosz-kérdés a német külpolitika legfontosabb problémája.

(Tudósításunk folytatása a 4-ik oldalon.)

A kisebbségi ifjú pályaválasztása

Irta: **Draskóczy Endre (Obecse)**

Kisebbségi gyermekeink pályaválasztása nem tisztán és egyedül az egyesek sorskérdése. Sohasem volt oly szorosan összekötve az egyesnek és nemzetnek sorsa, mint éppen manapság, mikor nem kész keretekben és örököl adottságokban kell az egyének munkásságát kifejeznie, — de egyúttal magát az egész kisebbségi életet is ki kell építenie. Ebben az építő munkában viszont csupán önmagától és azoktól várhat segítséget, támogatást, akikből e kisebbség összekeveredik.

Az egyén és a nép boldogulása kétségtelesen szorosan összefügg és a mi sorsunkban sokszoros jelentőséget nyer. Eppen ezért a magyar népi közösség szempontjából csak azok a foglalkozások értékesek, amelyek azon a területen gyakorolhatók, ahol éppen a magyarság él. Nekünk minden tanult, képzett és mesterségben jártas egyén rendkívül becses, de a mi népünk közvetlen hasznára csak az lehet, aki a mi népességi területünkön telepszik le és így önkéntelenül is bekapcsolódik abba a kollektív életbe, melyet nemzeti életnek nevezünk. Nemzeti szempontból tehát kevésbé értékesnek, sőt gyakran károsnak mondhatjuk azt a foglalkozási ágat, amely gyermekeinket más nyelvtérre sodorja, tőlünk elszakítja, testünkön át lép s így esetleg egész életében anyagilag és erkölcsileg is egy más közösség tagjává teszi. Lehetséges, hogy ez a felfogásunk megszorítja a foglalkozási ágak csoportját, amelyet gyermekeinknek ajánlhatnánk, de viszont az is bizonyos, hogy a tömegben élés minden foglalkozási ágban olyan gazdasági háttérrel ad, amely nélkül aránylag könnyű indulást és biztos boldogulást elképzelni nem lehet.

De nemcsak nemzeti érdekünk ajánl tartózkodást egyes pályáktól és foglalkozásoktól, hanem kisebbségi sorsunk egyenesen elzár bizonyos megélhetési lehetőségektől. Kétségtelen ugyanis, hogy az állami és közigazgatási hivatalok betöltésénél komolyan számba nem jöhötnék. Népünk érdeke és egyben sorsa is arra utalja tehát fiatalágunkat, hogy a szabadpályákra vesse magát. Mikor azt sürgetjük, hogy fiatalágunk a szabadpályákat válassza, akkor nemcsak az ügyvédi, orvosi, mérnöki és egyéb ügynevezett középszintű-pályákra gondolunk, de főleg a kereskedelmi és ipari pályákra, melyekre eddig csak azokat adtuk, akik tanulmányaikban nem boldogultak, tehát rendszerint a megnevelési elemeket. A középszintűbeli fölfogás kóros terjedése a társadalom jelentékeny részét odajuttatta, hogy a fizetések innoki állást rendszerint többre becsülte, mint a kereskedelmi és ipari szabadfoglalkozásokat. Ezeket a fölfogásokat bizonyos osztálybambona vezette, amely egyes foglalkozásokat elfogadott, bevett, tehát társaságképes foglalkozásoknak ismert el, míg egyeseket, főként a kereskedelmi és ipari foglalkozást társaságra nem képesítőnek tekintette.

Kisebbségi sorsunkban azonban a széttagozódás, a megosztás és osztályozódás fényűzését el nem ismerhetjük. Mi az értékeket nem a társadalmi állás vagy foglalkozás minősége szerint mérjük, hanem aszerint ítélnék meg mindenkit, miként tölti be vállalt hivatását és

miként teljesíti kötelességét önmagával és közösségünkkel szemben. A népi közösségnek ebben a vallásában sürgetjük az ipari és kereskedelmi pályákra való fokozott hajlandóságot. Annál is inkább tesszük ezt, mert meg vagyunk győződve arról, hogy a magyarság számára képest aránytalanul kevés az iparos és kereskedő, már pedig ez a tény önmagában hordja a pályákra a fokozott erkölcsi és anyagi boldogulás ígérését.

Sokszor azonban a pályaválasztást szüleinek foglalkozása, vállalkozása, befektetése vagy birtoka határozza meg. Ilyenkor nem is pályaválasztásról van szó, hanem inkább a foglalkozás örökléséről. De éppen ilyen esetekben kell magunkban tudatosítanunk, hogy a foglalkozásnak nemcsak a gépi életföntartást kell célul kitűznie, hanem bármilyen legyen is az, egy magasabb gondolat és törekvés kifejezője kell, hogy legyen. Csak így és ez által jelenthet ez a foglalkozás az elődök által elért eredménnyel szemben kifejezett haladást, a világgal szemben pedig azt a színvonalat, amely az élet növekvő igényeinek megfelel. Az a körülmény, hogy már megkezdett ipari, kereskedelmi vagy egyéb vállalatokat vagy foglalkozásokat folytatunk tovább, nem ment föl bennünket az alól, hogy az illető foglalkozási ág időszzerű állása szerint kiképzésünket meg ne szerzzük.

A mi kisebbségi életünkben főleg a földbirtokosokra igaz az, hogy a gyermek foglalkozását a szülők vagyona határozza meg. Századokon keresztül így volt ez és éppen a legkonzervatívabb osztályunknál feltehető, hogy még sokáig így is lesz. Sok tekintetben helyes volna ennek az osztálynak elzárkózottságát föl lazítani és a többi foglalkozási ágakkal megkeverni, mert hiszen a népi közösségnek gondolata egy kisebbségi nép keretén belül a legnépesebb foglalkozási ág részvétele nélkül szinte lehetetlenség. De ha az adott helyzet szerint nem is számíthatunk arra, hogy birtokos osztályunk érdeklődését más szabad pályák iránt megnyerjük, föltétlenül sürgetnünk kell, hogy a földműves utód mielőtt elődjének birtokába lép, magát a mai élet követelményeihez képest szakszerűen és korszerűen kiképezze. Végre egyszersmindenkorra el kell vetni azt a babonát, hogy könyvből nem lehet gazdálkodni. Nagyon jól tudjuk, hogy minden tudó-

mányt könyvből sajátítottunk el és a mezőgazdaság igen kiterjedt tudományos irodalma csak könyveken keresztül közelíthető meg.

De a szellemi szabadpályákra való képességnél sem ismerhetjük el kielégítőnek csupán csak a vizsgák letételét és a szükséges gyakorlat megszerzését. A szellemi munkásnak foglalkozásában nem csupán kenyérkeresetet kell látnia, hanem egyben hivatást is. Mert hivatást kell betöltenie azon a helyen, ahol kenyérét keresi. A kisebbségi sorsban élő egyén nemcsak saját magáért felelős, de felelős azért a népért is, amely az ő egyéni boldogulását lehetővé teszi. Ezért ha valaki jogi pályára szánja magát, nem elegendő, hogy jól, rosszul túléssék vizsgáin, de foglalkoznia kell főleg a közgazdasággal, társadalomtudománnyal és a kapcsolatos tudományágakkal, hogy az életbe megfelelő képzettségű és népünk vezetésére alkalmas férfiak kerüljenek. Az orvosnak ismernie kellene a népjóléti intézmények szellemi és gyakorlati fegyvertárát, valamint a mérnöknek az agrárépítkezést, az agrárkémiait, statisztikát, stb., hogy mindegyik a maga helyén ne csak egyszerűen kenyérét keresse, hanem foglalkozási ágán belül érte és művelje azokat a tudományágakat, amelyekre egyébként a falvakban és városokban éppen kisebbségi sorsunk következtében szakembereink nem lehetnek. Egyedül csak így pótolhatjuk azokat a hiányokat, melyek szellemi életünkben léptenyomon jelentkeznek. A szellemi pályák tehát

sokszoros terhet és kötelezettséget rónak művelőjükre, de a szellemi munkás igazán csak akkor számíthat munkájának értékelésére és megbecsülésére, ha önzetlen szándékkal visszatér a népének azt a támogatást, amelyet attól, kenyérkereső foglalkozásában folytonosan élvez.

A mi kisebbségi életünkben tehát minden foglalkozás egyaránt becses, amely az egyén és nemzet folytonos kölcsönhatásában építő erőt termel. Az építőerőknek pedig legbiztosabb talaja: a hajlam és tehetség. Hajlamai ellenére valakit valami pályára kényszeríteni nemcsak oktalanság, de kegyetlenség is. De viszont a tehetségnek alkalmas adni, hogy ott munkálkodjon, ahová elrendelése szól, már előre megoldott feladatot és örömeiben gazdag életet jelent. A nemzeteknek pedig kellenek a jól megoldott egyéni életek, mert ezekben gyökeredik a legnemesebb értelemben vett közjó.

Néha azonban nem lehet a hajlamot és tehetséget megfelelő téren működtetni, mert az élet kényszerűségei igen sokszor korlátozzák a pálya megválasztásának lehetőségét.

De bármilyen foglalkozást vagy pályát is válasszanak gyermekeink, egyetlennel tartoznak saját maguknak és nemzetüknek: legyenek a legkészsültebbek és társaik közt a legkiválóbbak, mert csak ez a képességi többlet adhat erőt, hogy mások tömegei között az átlagszínvonalat ők is biztosíthassák maguknak.

A párizsi német nagykövet Bonnet külügyminiszternél

Megbeszélték a német-francia viszony összes kérdéseit

Párizsból jelentik: Welzel párizsi német nagykövet szerdán este háromnegyed óras tanácskozást folytatott Bonnet francia külügyminiszterrel. A tanácskozásról kiadott hivatalos jelentés feltűnően hangoztatja, hogy a tanácskozás rendkívül szívélyes hangnemben ment végbe. Az összes kérdéseket megbeszél-

ték, amelyek a német-francia viszonytalap kapcsolatosak.

PAPEN VOLT BÉCSI NÉMET NAGYKÖVET VISSZAVONUL A MAGANÉLETBE

Berlinből jelentik: Megbízható értesülések szerint Papen volt bécsi német követ végleg kiválik a diplomáciai szolgálatból és a magánéletbe vonul vissza.

Kvarclényben

Írta: Koncz Károly

Az idegen hangra mindig felriadt.

Vergődő tekintettel, kétségbeesetten kereste a hang forrását. Megpróbálta mozdítani a fejét, de a keményre duzzasztott párnák szorították, mint a parádés lovakat a szemellenző. Hogy csak előre lásson. Hiábavaló volt hát minden erőfeszítése. Egész világa a szoba két sarka közé esett. Háromajtós szekrény, kis asztal két székekkel, meg a virágállvány. Ezekre nyílt ki minden reggel fáradt szempillája s ezektől búcsúzott estéinkint, ha bevette az altatóport.

— Melyikünk bírja tovább? — sóhajtotta a halódó virágok felé, amelyek a szoba melegétől kókkadtan, perzselt levelekkel nyújtogatták egyre hosszabban erőtlén nyakukat a világság felé.

Mert a virágokkal már senki sem törődött. Minden és mindenki csak érte volt. Számolták a pulzusát, figyelték a szívverését s ezer orvosi raffinériával erőszakolták vissza felszökő lázát.

— Asszonyom, még egy dolgot megpróbálhatunk. Kvarclámpát...

Háziorvosuk adta ezt a tanácsot feleségének. Az orvos, aki naponta kétszer is jött s most olyan idegen volt a hangja. Ahogy kimondta részvétlenül, parancsolóan: „Kvarclámpát!...

És hoztak kvarclámpát és mindent. Az orvosok akaratából.

A lámpát a harmadik szobában szerelték fel s mert a saját erejéből a harmadik szobáig sem tudott elvándorolni, különös, szokatlan darab-bal gazdagodott szobája bútorzata.

Hordozható szék — négy karral...

Amikor először ültették bele, az volt az érzése, hogy matterős legények cipelik tehetetlen téglatestét, hogy palotát, felhőkareolót építsenek belőle.

— Ujra építeni egy összerokadt életet? Miért kínozzák?... Mit akarnak még tőle?... — De már hátorsága sem volt fellázadni a mások akarata ellen.

Az idegen hangra, a kvarclámpa zümmögésére újból felszökött a láza. Legalább is úgy érezte. Pedig csak a lámpa kék melege ömlött el testén, hogy felégesse a beteg epidermiszt, csatornákat nyisson a kór gócaiba, hogy elpusztítsa a láthatatlan ellenséget.

Napok mulva ezt is megszokta. A kékszínű tavaszt, a keringő zümmögést, amely apró kis üzeneteket, röpké biztatásokat hozott számára onnan, ahol sorsokat igazgatnak. Csak nem értette meg.

Millió és millió csillogó tű szűrődött a hőrébe, amikor bekapcsolták a kvarclámpát. A fény pedig a keleti mesék birodalmába röpitette, egzotikus, óriás virágok közé.

— Melyikünk bírja tovább? — gondolt ilyenkor újból a szobájában pusztuló virágokra. Még virítottak, amikor ágyának dőlt s most miatta, érette pusztulnak el.

S mintha csak eltalálták volna a gondolatát, másnapról kezdve a felesége a virágokat is kihordta a kvarclámpa alá, amely teletorokkal hazudta a természetet s esőkolta a napsugarat. A mesterséges napsugárt.

A virágok azonban hittek, megértették a kéken vibráló üzeneteket, a kierzszakolt tavaszt, Megizmosodtak a fényben, mint az aratásra váró kalász.

A legbátrabb, egy vézna kis pelargónia, a

második hét végén kibökte leharant szárán újjöld rügysemét s kíváncsian nézett körül. A beteg emberre. Találkozott a tekintetük s ebben a néma vizaviben megnyitak a férfi fülei.

— Élet! — Uj élet! — zümmögtek a kvarclámpa apró tüi, mint miniatűr gramofonok.

És aznapról kezdve egyre türelmetlenebbül várta, hogy bevigyék a hordozható széket a harmadik szobába. A virágok közé.

Betegségével egyre kevesebbet törődött. A zöld szemüvegen keresztül figyelte életszomjában a rügyek bontakozását. Egy... kettő... három... négy — számolta a meglehází élet bimbózását. Aztán a levelek csipkződését, hárszonyát, az új ágak akaratosságát csodálta. Mintha még sohasem látott volna virágnylást. Pirosan buggyanó színekben elbújt erőt.

Mert a harmadik hét végén a pelargónia virágba bomlott. Először csak halvány rózsaszín csíkok jelentkeztek a rügyek szélein, majd — egyik óráról a másakra — tüzes-piros ernyőket nyitottak maguk fölé.

A virágok láttára a férfinek újból felszökött a láza. Lemaradt az iramban. A pelargónia gyorsabb lett. De most már megértette a kvarclámpa zümmögésében érkező üzeneteket. A virág is megmarad és...

Egy órával később betört az ablakon az első napsugár. Az asszony fölkapta a nyíló pelargóniát, hogy az ablakba tegye. A cserép azonban kicsúszott a kezéből, lezuhant a földre s darabokra tört a virággal együtt. A férfi fájdalmas tekintete önkéntelenül is a hordozható székre esett. Nem, vele nem történhet meg ez. Most, amikor már...

S felhasználva a pillanatot, amikor magára maradt, minden erejét összeszedve kitámolygott az udvarra s két karral ölelte magához a napsugár kévét.

Ujabb bombázás alá került Barcelona

Barcelona-i jelentés szerint szerdán a spanyol nemzetiek repülőgépei támadást intéztek Barcelona ellen. A támadás során a kikötőben bomba ért két angol hajót.

Attatürk török köztársasági elnök belegál apota kedvezőbbre fordult

Istanbulból jelentik: A Kemal Attatürk állapotáról szerdán este 8 órakor kiadott jelentés szerint az ideges tünetek kismértékben, de határozottan javultak. Általános állapota kedvezőbbre fordult. Az érverés szabályosabb: 108, légzés 20, hőmérséklet 36,2.

A lakosság aggodalommal várja az elnök állapotáról szóló jelentéseket és bár attól tart, hogy a betegség halálos kimenetelű lehet, megőrzi nyugalmát. Az éjszakai lokálokban elnémult a zene s a világítást csökkentették. A néppárt a miniszterelnök vezetésével ülést tartott, amelyen több miniszter és Isztambul kormányzója is részt vett. A tanácskozáson az állam általános ügyei szerepeltek.

Két családot parancsolt ki lakásából az egészségügyi razzia

Egész városnegyed lebontását javasolta az orvosi bizottság

Temesvár. Saját tud. A megtartott egészségügyi razzia során a hatóságok kétszáznál több lakást találtak egészségtelennek s ezért ezeknek haladéktalan kiürítését rendelték el. A kilakoltatási végzést most különböző időpontok szerint végre is kellene hajtani, a pincelakók nagyrésze azonban halasztást kér, — mert nincs hová menni. Ezek a szerencsétlen emberek elpanaszolják, hogy a pincelakások természetesen miután legszerényebbek, egyszerűbbek a legolcsóbbak is — ezeket tehát azok foglalják el, akik jobb lakást nem bírnak kibérelni. Ha most máshová kell költözniük, képtelenek a nagyobb házbért előteremteni.

A városházán úgy segítenek ezeken a szegényeken, hogy ideiglenesen segélyben részesítik őket. A segélyösszeg indokolt esetben megfelel a régi és az új lakber közötti különbözethez. Sajnos ez a mód nem jelent tartós megoldást, a kiköltöztetett nincstelenek elhelyezése tehát függő kérdés marad. Problémát képez ezenkívül az is, mivel lehetne kárpótolni azokat a „háztulajdonosokat”, akiknek viskóit a közegészségügy érdekében a lehető legrövidebb időn belül le kellene bontatni, a hatóság javaslata értelmében.

Japán új németországi nagykövete, Hirosho Oshima, megrkezett Berlinbe

Lassa végre mindenki!

Minden Aspirin-tablettába bele van vésve a Bayer-kereszt. Gyefjen erre a jelre saját érdekében. Utasítson vissza minden utánzatot, vagy pótlékot, mert ezekkel csak árthat magának.

ASPIRIN

VALÓDI CSAK A Bayer KERESZTTTEL.

A jeruzsálemi óvárost az angol katonaság visszafoglalta az araboktól

Beirutból jelentik: A jeruzsálemi Óvárosban tovább tartanak a lövöldözések. Szerdán délután öt óra tájban ismét erős tüzelés kezdődött, amely este 8 óráig tartott. Ezidő alatt a brit csapatok több oldalról behatoltak az elővárosba. Sok ak-

tivistának sikerült az angol katonák elől elmenekülni. A Libanonból Palesztinába irányuló forgalom egész délelőtt szünetelt. Hírek szerint Accóban az angol katonai hatóságok utasítására 2 ezer arabot letartóztattak.

A japánok előhaladása a délkinai arcvonalon

Seklung és Cseng-Sing városok elfoglalásával bevették a Kanton előtti legerősebb kínai támpontokat

Kantonból jelentik: A délkinai harctéren a kínaiak sok hadirepülőgépet vittek harcba, hogy a japánok előhaladását föltartóztassák. Kínai jelentés szerint harminc japán repülőgépet lőttek le s a japán gyalogsapatokat is gépfegyverrel sikeresen támadták. A japánok a partraszállásukat követő első napokban gyors előhaladást értek el, azóta azonban a helyzet kiegyensúlyozódott és az előnyomulás észrevehetőleg meglassabbodott.

Hongkongból jelentik: Seklung város elfoglalásánál a japánok tizezer halottat veszítettek. Hatalmas számu a kínaiak vesztesége is. A város elfoglalását a japán bombavetők óriási támadása készítette elő. Szerdán a japánoknak sikerült elfoglalniok Cseng-Sing várost is, amely a Kanton előtti legerősebb kínai támpont volt. A japánok ezzel most 50 kilomé-

ternyire állnak Kantontól és 75 kilométernyire Hankautól.

A japán-kínai harcok teljes erővel tartanak Kantonban

Ez a térkép a kanton-hongkongi vasutvonalról készült, amelynek birtokáért még sok vér fog folyni

— Tudósításunk folytatása az első oldalról —

A bucaresti lapok egyébként részletesen foglalkoznak a kárpátaljai kérdéssel, mint ami a tulajdonképpeni szlovák kérdést messze felül múlja jelentőségében. Ugy a „Timpul”, mint az „Universul” térképeket közölnek a Kárpátalján áthaladó közlekedési utak és érdekkapcsolatok megjelölésével.

A LENGYELORSZÁGI LAPOK ALLÁSFOGLALÁSA

Varsóból jelentik: A lengyel lapok vezetőhelyen foglalkoznak Beck lengyel külügyminiszter romániai útjával. Az *Express Poranny*

szerint a ruszin kérdés került előtérbe. Ez Lengyelországot, Magyarországot és Romániát egyaránt érdekli. A lengyel közvélemény nagy meglepetéssel veszi tudomásul, hogy Beck külügyminiszter közvetlen érintkezésbe lépett Károly királlyal. Lengyelország arra törekszik, hogy olyan megegyezés jöjjön létre, mely biztosítja Európának e részén a rendet és az egyensúlyt. A *Gazeta Polska* szerint Lengyelország nem keres előnyöket a maga részére és befolyását sem akarja kiterjeszteni. Számára csak az fontos, hogy a lengyel határokkal szomszédos területen ne történjenek félmegegyezések.

A szlovákok tárgyalásai Varsóban és Münchenben

Hitler kancillár a szudéta-német területekre indult

Párizsból jelentik: A Havas varsói jelentése szerint Sidor képviselőt, a szlovák autonomista néppárt elnökét, aki szerdán repülőgépen Varsóba érkezett, a délután folyamán két ízben is fogadta Sembeck külügyi alminiszter. Sidor kifejtette Sembeck előtt kormányának és a szlovák népnek álláspontját a magyar követelések tárgyában. Sidornak a Tiso-kormányval szemben bizonyos fenntartásai vannak s ezért nem is fogadta el Tisoék felhívását, hogy kormányukba belépjen. A szlovák képviselő esztörtökön még Varsóban marad: hogy bevárja Beck lengyel külügyminiszter visszaérkezését Galatiból.

Varsóból jelentik: Sidor varsói látogatásával kapcsolatban az eddigi tanácskozások alapján már most megállapítják mérvadó lengyel körökben, hogy a szlovák kormány semmi nehézséget nem támaszt a közös lengyel-magyar határ elé.

Münchenből jelentik: Tiso szlovák miniszterelnök és Duresánszki helyettes miniszterelnök az itteni vezéri házbán szerdán hosszabb megbeszélést folytatott Ribbentrop német bi-

rodalmi külügyminiszterrel. A megbeszélés további folyamán Ribbentrop fogadta Bacsinzki szlovák minisztert is. A szlovák miniszterek németországi útjuk előtt Chalkovszky prágai külügyminiszterrel tanácskoztak.

Bécsből jelentik: Hitler német birodalmi vezér és kancellár szerdán este Bécsbe érkezett Csütörtökön Linzen keresztül a szudéta-német területek meglátogatására indult.

IDŐELŐTTI VOLT PREIS JAROSLAV JELÖLÉSE A KÖZTÁRSASÁGI ELNÖKSÉGRE

Prágából jelentik: Az egyik prágai lap arról adott hírt, hogy Benes utódául Preis Jaroslavot, a Zsivnosztenszka Banka elnökét jelölik Prágában szerdán este hivatalos jelentést adtak ki, mely szerint a köztársasági elnök megválasztására nemzetgyűlést kell összehívni. Az összehívás ideje azonban az ország új határai rendezésétől függ s azért az elnök személyére vonatkozó minden kombináció még időelőtti.

Másik prágai jelentés szerint a szlovákok és ruszinok nem járultak hozzá Preis elnökjelöléséhez.

London népe lelkes ünnepléssel fogadta a szabadságidejéről vissza-érkező Chamberlain miniszterelnököt

Világfontosságú kérdéseket tárgyaltak az első minisztertanócsi ülésen. — Az angol-olasz egyezményrel kapcsolatban Chamberlain fölveti a bizalmi kérdést

Londonból jelentik: Az angol minisztertanács, amelyen a Londonba visszatért Chamberlain elnökölt, a kiadott hivatalos jelentés szerint elsősorban a nemzetközi helyzetet, főként az angol-olasz megbeszélések eredményét vitatták meg. Tárgyalta a minisztertanács a palesztinai helyzetet és a nemzetvédelmi kérdést is.

A londoni jelentés szerint Chamberlaint a fővárosba érkezésekor nagy tömeg várta és lelkesen éljenezte. A miniszterelnök mögött egy szolga haladt, aki Chamberlain horgászszerzőmait vitte.

A lapok kétségtelennek tartják, hogy az angol kormány haladéktalanul ratifikálni fogja az angol-olasz egyezményt, mert Olaszország már bevezette az egyezmény életbeléptetéséhez szükséges feltételeket: tízezer önkéntest

már visszarendelt Spanyolországból.

A *News Chronicle* hasábjain Bartlet azt írja, hogy Chamberlain valószínűleg föl fogja vetni a parlamentben az angol-olasz egyezmény ratifikálásával kapcsolatban a bizalmi kérdést. Hozzáteszi a lap, hogy az abesszin lázongók már hosszabb idő óta nem kapnak fegyvert és lőszert az angol kormányzás alatti Szudánból és Kenyából és így az Olaszország elleni lázongások teljesen megszüntek.

Arany és ékszercsempész társaságot lepleztek le Kölnben

Berlinből jelentik: Kölnben letartóztattak egy holland zsidó házaspárt és tizenkét zsidót, akik ezüstöt, aranyat és briliánt csempészték külföldre, körülbelül 1 millió márka értékben. A rendőrségnek félmillió márka értékű ékszert sikerült elkoboznia. A holland-zsidó házaspár bevallotta, hogy több mint százszor mentek át gépkocsin a határon. Letartóztattak egy postai alkalmazottat is, aki a csempészekkel együtt dolgozott és jelentős mennyiségű ezüstöt birtokolt át Hollandiába.

Néhány szó a nagy kisajátítási panamáról

Bucurestiből írják: Az ország egyik sarkában, Besszarábiában — mint ismeretes — nagyszabású, 42 milliós mezőgazdasági paanmát fedeztek fel. Más körülmények között elítélendő közbenjárásokkal eltussolták volna ezt a csunya ügyet. Ma azonban már nem lehet a gyertyákat véka alá rejtetni és a bűnösök tevékenységét mindenfelé sorra leleplezik. Az új kormányzat erővel intézkedésekkel törli le a panamistákat.

A helyzetre jellemző az Ungheni-ügy, amelyben az érdeklődők kezeli még a mezőgazdasági miniszterium központi irodáiba is elérték. Botrányos módon használták ki a „mezőgazdasági reformot” szabadon garázdálkodott, minden ellenőrzéstől mentesen a hatalmas bürokrácia, rengeteg mulasztás és hűtlen kezelés történt az érvényben lévő törvények terhére.

De elérkezett a bűnhődés órája. Az Ugheni-panama híre a határokon túl is elterjedt. A külföldi sajtó részletesen foglalkozott vele. Minderre azonban büszkék lehetünk, mivel az erőyes reakció megindult, ez a reakció egészen erkölcsi felfogásról tesz tanubizonyoságot és Románia hírnevét emeli a külföld előtt. Victor Iamandi igazságügyminiszter a legerélyesebb intézkedéseket léptette életbe, hogy gyökérszerűen kiirtsza az efajta hitványágokat és korrupciókat. Gondos intézkedésekkel védekezik az állam érdekei felett és felelősségre vonja a bűnösöket. Elérkezett tehát az állam rehabilitálásának és a közérdek védelmének órája.

Sulyok István református püspök ötvenéves lelkeszi jubileuma

A királyhágómelléki reformátusok nagy lelkesedéssel készülnek az ősz püspök ünnepésére

Nagyvárad. Saját tud. Október 23-án ben-sőséges keretek között ünnepli meg a Királyhágómelléki református egyházkerület Sulyok István püspök ötvenéves lelkeszi jubileumát. Sulyok püspök magas kora ellenére is nagy energiával, lendülettel munkával látja el egyházkerületének ügyeit, sőt gyakran többnapos és rendkívül fárasztó utazásokat is tesz az egyházkerületben. A reformátusság diszpresbiteri ülés keretében emlékszik most meg arról a fáradhatatlan és áldozatkész munkáról, amelyet Sulyok István híveinek érdekében a fél évszázad alatt kifejtett. A diszgyűlés vasárnap délelőtt fél 12 órakor kezdődik a Református Kulturpalota nagytermében. Az ősz püspököt Thury Kálmán egyházkerületi főgondnok üdvözlő előszó, majd sorban a különböző egyházkerületek esperesei és lelkeszei, férfi- és nőszövetségek vezetői, valamint a különböző alakulatok megbízottai. Az előre meghatározott program szerint a püspök válasza után a közönség a Kulturpalota előcsarnokába vonul, ahol leleplezik a Sulyok István ötvenéves lelkeszi működésének emlékére készített hatalmas emlék-reliefet. A leleplezés alkalmával Csérnák Béla egyházkerületi főjegyző mond ünnepi beszédet.

Trikál József:

Az ujszellemiség

Fűzve 105 Lei.

Trikál József professzort régóta ismert a művelt magyar olvasó. Mindenki tudja, hogy nem az élettől elvonatkoztatott elméleti problémák foglalkoztatják ezt a világviszonylatban is nagy bölcselőt. Ő benne és együtt él a korral, nem marad a tegnappal, hanem mindig azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyeket a ma vet fel. Ez a könyve is a modern kor aramlatokat veszi a filozófia mikroszkópja alá s teszi a metafizika analízáló lombkjába így bontja fel az aramlatokat a legaprólékosabb alkotóelemekre s így teszi lehetővé az olvasó számára, hogy minden aramlatot valódi értéke szerint becsülhessen.

Korompai József:

Az örök élet éreltségién

Ara fűzve 75 Lei

Az Istenben harmonikusan megnyugvó szenvedés érteimének valóságos zsoltára és himnusza ez a könyv.

Senki sem tudhat mindent.

Mindenki rá van utalva a neki idegen területen mások tapasztalaira. Milliók biznak fogkrém vásárlásánál a Chlorodont világhírnevében, mely már egy emberöltő óta közismert. Aki Chlorodontot ismeri, soha sem vesz mást.

Chlorodont - fogpaszta

Megtalálták a régi bánási katonai levéltár egy részét

A nagyjelentőségű lelet sok történelmi vitát fog eldönteni. — Hét szekérrakomány okirattal bővült a bánási levéltári aligazgatóság anyaga

Temesvár. Saját tud. A bánási történetkutatók számára új lehetőségek nyíltak. Olyan levéltári anyagot tártak fel, amelyről mind-ezideig nem igen tudtak s amely igen gazdag adatokat tartalmaz a Bánás multjára s az itt lejátszó történelmi eseményekre nézve.

Annakidején, a szerb megszállás befejeztével, a szerbek magukkal vitték Temes vármegye levéltárát és megkezdték a régi, történelmi katonai levéltár költöztetését is. Alantas közegek révén, akiknek a szállítást el kellett végezniük, a katonai levéltár jelentős része magánkézbe került: hentesek és szatócsok kezére, akik a levéltár anyagát nagyban vásárolták csomagolópapírnak. Általános volt tehát a felfogás, hogy ez a régi katonai levéltár teljesen elveszett a történetkutatók számára. Ez annál sajnálatosabb lett volna, mivel a bánási katonai levéltár hivatásos történetkutatók részéről egyáltalán nem volt feldolgozva. Az azelőtti „k. u. k.” időben ügyszólván hét pecsét alatt őrizték a levéltárát és igen kivételes eset volt, ha valaki engedélyt kapott rá, hogy valamelyes adatok után kutasson benne. Így Temesvár város néhai főlevéltárosa, Tóth Ferenc is egyike volt azoknak, akik kutatómunkát végeztek a katonai levéltárban. Tulajdonképpen kutatásról azonban nem lehetett szó, hanem a tárgy megnevezése után egy, arra vonatkozó iratcsomót tettek eléje s azt átnézhetette. Mindenesetre érdekes, hogy mennyire pontosan intéztek itt mindent. Két törzstiszt jelenlétében bontották fel az iratesomót és jegyzőkönyvet vettek fel róla, hogy mikor milyen időpontban kinek a jelenlétében bontották fel az iratokat és mikor kötötték újra vissza.

A féltve őrzött irattárnak azonban idők folyamán így is sok értékes irata vált csomagolópapírrá. Most azonban kitűnt, hogy a régi bánási katonai levéltár egyik jelentős része mégis megmenekült az enyészettől. Ugylátszik, annakidején az elszállítást abbahagyva, ez a levéltári anyag csak úgy ideiglenesen nyert elhelyezést a katonai élelmezési raktár egyik helyiségében.

Miloia Joachim dr., a városi múzeum igazgatója, amint most kijelentette, már vagy hét évvel ezelőtt tudomást szerzett arról, hogy valahol régi, értékes katonai iratok lappanganak, mégpedig nagy mennyiségben. Négy év

telt el, amíg sikerült megtudnia ennek a levéltári anyagnak a hollétét. Erről aztán jelentést tett Moisiu Constantin dr.-nak, az országos levéltár vezérigazgatójának, aki pedig a hadügyminisztériummal lépett érintkezésbe. A hadügyminisztérium utasítására a helybeli hadparancsnokság tisztet és önkénteseket vezényelt ki, akik három évig dolgoztak a megtalált levéltári anyag leltározásán. A leltározással most elkészültek s mivel időközben Temesvárott megalakult az országos levéltár bánási igazgatósága, a levéltárát ennek adta át a katonaság.

Tizenegy kocsirakományt tett ki a levéltár, amely mintegy ezeregyszáz kisebb-nagyobb iratnyalábot és számos könyvet ölel fel. Az utóbbiak nagybecsű iktatókönyvek, amelyek magában véve is egész adattárt jelentenének akkor is, ha a hennük lajstromozott okiratok hiányoznának. Van egynéhány ezrednyakönyv is. A könyvek három kocsirakományt tettek ki. Az iratokat időrendben rakták össze. A Bánás 1716-ban szabadult fel a török járom alól, a levéltári anyag 1718-tól kezdődik. Az országos levéltár temesvári igazgatóságának az 1912-ig terjedő iratokat adták át.

Amikor a törökök elűzése után császári koronatarományt formáltak a Bánásból, tartományi kormányt — „adminisztrációt” — alakítottak. Ennek jellege, különösen az első időben, nagyrészt katonai volt — legalábbis annyira, hogy a katonai parancsnok volt a kormányelnök. Az „adminisztráció” iktatókönyveit a nyolcvanas években találta meg Baróti Lajos történetíró s azok alapján ki is adta igen becses „Adattár”-át. Most azonban nemcsak regiszterek, hanem iratok kerültek felszínre. Ezek pedig — Miloia dr. kijelentése szerint — csak kis részben vonatkoznak katonai dolgokra. Az élet minden vonatkozása visszatükröződik bennük: vannak egyházi, iskolai, műszaki, telepítési és bírósági, azonkívül kulturális és közegészségügyi ügyiratdarabok. Hogy mennyire teljesek ezek, nem lehet megállapítani. Az átvett levéltári anyagot ugyanis egyelőre csak be-raktározták, úgyhogy ahhoz jelenleg még nem térhetnek hozzá a kutatók.

Az országos levéltári fiók a régi vár megmaradt kazamatáiban van elhelyezve. Magvát az eddigi városi levéltár alkotja. A most fel-

fedezett katonai levéltár iratesomóit a városi levéltári akták tetejébe raktározták el, fenn a boltozatok alatt, ahol éppen hely volt. A levéltári igazgatóság azonban a várostól még egy kazamata átengedését kérelmezte s mihelyt azt megkapja, abban helyezi el a katonai iratokat. E munka bevégezése után aztán azonnal megengedik a kutatást.

Bizonyos, hogy sok olyan dolgot lehet majd most tisztázni, amit eddig csak sejtetni lehetett, vagy amiben eltérők voltak a történészek nézetei. Sok vitát lehet immár végérvényesen eldönteni. Kíváncsisággal várják annak megállapítását is, hogy vajon az 1849-iki várostrom idejéből megmaradtak-e a császári várvédelemre vonatkozó iratok.

A bánási történetkutatás mindenesetre nagy nyereségként könyvelheti el a régi katonai levéltár e bő részének feltalálását, különösen akkor, ha az majd hozzáférhetővé válik.

Schiff Béla.

Franciaországban letartóztatták Bodi Alex, volt jugoszláv meghatalmazott minisztert

Okmányhamisítás miatt került kézre az egykori diplomata, akinek feleségét már egyszer szőnyegcsempészésért elítélték

Belgrádból jelentik: Az Avala-ügynökség tegnap jelentést adott ki arról, hogy Tonon le Ben franciaországi vároekában letartóztatták Bodi Alexander jugoszláv állampolgárt, aki Bone néven hamisított okmányokkal már egy hónapja Tonon le Benbe érkezett. Bodi a jugoszláv hatóságok okirathamisítás miatt keresik. A letartóztatott igazolványában az állt, hogy foglalkozása belgrádi meghatalmazott miniszter. Ez a jelentés egész Jugoszláviában nagy feltűnést keltett. Ugyanis Bodi Alexander az az egykori diplomata, akinek a felesége szőnyeget csempészett, Bodi emiatt a csempészési ügy miatt is szökött meg Belgrádból.

Két évvel ezelőtt a belgrádi rendőrség eljárását indított Bodi Alexander meghatalmazott követ, a felesége és egy orosz emigráns kereskedő ellen. Bodi felmentették állásától, mire a volt előkelő diplomata eltűnt Belgrádból és — mint később kiderült — külföldre távozott.

Az eljárás Bodiné és az ügy többi szereplője ellen tovább folyt. Bodi feleségét azzal gyanúsították, hogy rendszeresen foglalkozott szőnyegcsempészéssel. Férje diplomáciai állásának védelme alatt nagyban szállíthatta a drága perzsaszőnyegeket Belgrádba. Ott egy szőnyegkereskedővel állt összeköttetésében és a szőnyegeket jó áron eladták.

A bíróság később Bodiné és büntársait el is ítélte. Bodi ellen körözlevelet adtak ki és most ennek alapján tartóztatták le.

Ha pec, úgymond, hadd legyen pec...

Feltűnően megszaporoztak a peres ügyek

az igazságügyminiszterium kimutatása szerint

Bucurestiből jelentik: Az igazságügyminiszterium statisztikai hivatala által az igazságszolgáltatás 1931—1935. évek közötti munkájának eredményéről készített kimutatás most jelent meg könyv alakban. A közel 200 oldalas könyvhöz maga *Iamandi Victor* igazságügyminiszter írt előszót és ebben többek között megállapítja, hogy az *utóbbi esztendőben feltűnő módon megszaporoztak a peres ügyek.* Ez a tény kizárólag arra vezethető vissza, hogy az ország népe, amellet, hogy tisztelettel és bizalommal viseltetik a bíróság iránt, erősen hajlamos pereskedésre. És, ha az eisőt még csak fokozni kell, — állapítja meg a miniszter — éppen úgy ezt a rossz hajlamot minden lehetséges eszközzel meg kell szüntetni, mert megneghezíti az igazságszolgáltatás munkáját.

Az érdekes kimutatásból valóban kitűnik, hogy a bíróságok annyira túl vannak halmozva munkával, hogy azoknak csak egy részét képesek elvégezni. Az 1931—35 közötti időszakban például a Semmitőszéknél az összes folyamatban lévő ügyek 30 százaléka, az ítéletátláknál 49, törvényszékeknél 43, míg a járásbíró-ságoknál 28 százaléka maradt letárgyalatlanul. A miniszterium éppen ezért körrendeletet küldött a bíróságoknak, hogy csak *alaposan indokolt esetben halasszák el a tárgyalásokat.* Az igazságügyminiszter meggyőződése azonban az, hogy a kérdést csak a polgári és büntető perrendtartás egységesítésével lehet véglegesen megoldani. A statisztika szerint a folyamatban lévő ügyek így oszlanak meg: polgári és kereskedelmi perek 44 százalék, bűnügyek 48

százalék, míg a fennmaradó százalékban a pénzügyi, választási, jogügyi és kisajátítási kihágások szerepelnek. Érdekes, hogy a letárgyalásra került bűnügyek száma 1931—35 között az 1926—1930 idősakkal szemben 42 százalékos szaporulatot mutat, vagyis, amíg 1926—1930 között 1.141.486 ügyet tárgyaltak le az egész ország területén, addig 1930—1935 között ez a szám 1.619.766-ra növekedett. Ami az esetek minősítés szerinti százalékelmelkedését illeti, ez a büntetteknél 12 százalék, a vétségeknél 40 százalék, míg a kihágásoknál 42 százalék. Eszerint — mondja a statisztika — Romániában a bűnözés mérsékelt, a vétségek száma nagy, míg a kihágásoké igen nagy.

Az igazságügyi kimutatás ezután felsorolja, hogy a különböző bírói fórumok az esetek hány százalékában hoztak végleges ítéletet. Az arányszám az esküdtszékeknél és a törvényszékeknél a legkisebb, évente körülbelül 36 százalék. Ennek egyik oka az, hogy különösen az esküdtek nagyon elnézőek voltak az eléjük kerülő vádlottak iránt és sokszor súlyos büntettek esetében is enyhe ítéletet hoztak. Ha csak egyedül az esküdtszéket vesszük itt a vádlottaknak 40 százalékát ítélték el. Ezért az új törvénykönyv javítani akarva ezt a hibát, elrendelte az esküdtszékek megszüntetését, ami az egész országban már megtörtént. Az ítéletátlák szintén csak 40 százalékát ítélték el a vádlottaknak. A miniszterium szerint ez az állapot rendkívül káros hatással van a társadalomra, főleg azért, mert ezenkívül az elfelték több, mint 20 százaléka közkegyelemben részesül.

Itália kilenc, Japán hét, USA négy millió katonát tud mozgósítani

Haitinak 2580, — Monakónak pedig 86 katonája van

Budapestről jelentik: Most jelent meg nemes Erdeős László „Katonai Évkönyv” című munkájának 1938. évi kötete. A nemcsak tökéletes, hanem teljesen hiteles adattár harmadik kiadása a földkerekség valamennyi államának hadseregét ismerteti. Az elismerten páratlan szakmunka néhány kiragadott érdekes adatát is közöljük:

Albánia hadserege 771 tisz és 12.629 fő. Van királyi testőrszázalaj és 20 tankból álló harcikoscsiszad, valamint 4 páncélos géppuskás motorcsónak.

Andorra parasztköztársaságot a spanyol polgárháború kitérősekor a franciák katonailag megszállták. A 6000 lélekszámú „ország” védeje egyébként 4 tisztből, 6 altisztből és 788 főnyi legénységből áll s a „hadseregnek” van egy darab középkegyelű ágyúja is.

Belga-Kongónak (lakosság száma közel 10 millió) 29 rádióadóállomása van.

Brazília haditengerészete büszkélkedhet „a világ legöregebb csatahajójával”, az 1908-ban épült „Minas Geraes” nevű páncélosal.

A brit államszövetség fegyveres erejének békelétszáma 1.383.823 fő. A vazirisztáni hadjárat 1937-ben 1.200.000 font sterlingbe került. Az ír szabadállam hadserege 22.500 fő, a rendőrség (ír nyelven: gárda síschana) létszáma 7454 fő.

Bulgáriában a 20—50 éves férfiak évente 2 napot kötelesek a légi és gázvédelmi berendezéseken dolgozni. A kötelező munkaszolgálatban minden 18 éves ifjú 6 hónapot köteles dolgozni, majd a 40. életévig évente 21 napi közmunkára hívják be.

Csehszlovákia adatain ma már túlhaladt a történelem.

Danzig szabadvárosnak nincs hadserege.

Dánia és Izland között 1918-ban kötött per-

szonális unió 1940-ben jár le. Grönlandban nincs védőkötelezettség.

Az **Egyesült Államok** háború esetén négy millió katonát tudnak mozgósítani.

Finország elsőnek szervezte meg a női honvédelmet katonai segédszolgálat céljaira. A nemzeti hősnő Lotta Svärdről elnevezett szervezetben 72.000 asszonyt és leányt képeztek ki.

Franciaország 23 milliárd frankot irányzott elő az idén hadikiadásokra. (Ez az állami költségvetés 40 százaléka.) Létszám 1937-ben gyarmatokkal együtt 37.717 tisz és 782.500 fő.

Haiti néger köztársaság hadereje 178 tisz és 2402 fő.

Japán általános mozgósítás esetén 7 millió katonát állíthat fegyverbe.

Kosztarika (Costa Rica) köztársaság hadereje egy század és egy üteg, 442 rendőr, 341 csendőr, 116 határőr, 279 pénzügyőr és 180 fegyházőr.

Lengyelország békelétszáma 19.278 tisz, 45.758 altisz, 234.932 fő. Kiképzett tartalék 3.600.000 fő.

Liechtenstein hercegségnek nincsen hadereje.

Luxemburg nagyhercegség haderejének parancsnoka egy őrnagy, aki 5 tiszet és 170 főnyi legénységet vezényel.

Monako fejedelemség hadereje papíron 86 fő, de ezt a létszámot már 1933-ban takarékosági okokból leszállították.

Németország haderejének békelétszáma 1 millió 210.000 fő volt hozzávetőlegesen tavalyi számítások szerint. Az átszervezés miatt a létszámról nincsenek pontos adatok.

Olaszország kilencmillió katonát tud fegyverbe állítani.

Törökország létszáma 1936-ban kb. 20.000 tisz, 10.000 altisz és 164.000 fő.

P. Hitler József S. J.:

Spanyol tűztenger

Nincs Európában ország, hol égetőbb aktualitással jelentkezzenek a katolizmusnak létkérdésével összefüggő problémák, mint Spanyolországban! Olasz légiók és német különítmények állnak ott szemben szovjet hadosztályokkal, öt nemzet bombavetői dübörögnek a spanyol városok és falvak felett, népek szabadcsapatái harcolnak egymás ellen mindkét oldalon: valamért... A küzdelem látszólagos megoldása — nagyhatalmi érdekek összecsapása és szinte politika-alattú erőszaktetés — könnyen elsiklásra enged tévmagyarázatok felé. Az olasz, francia, angol, német, szovjet-orosz érdekek robbannak össze spanyol földön: a Földközi-tengerért, a földközi-tengeri hatalmi egyensúlyért — ez a látszat!

A spanyolok háborúja ez? Miért szenved a spanyol nép öt nagyhatalom légitombáinak és gránátjainak tűztengerében? Mi ég ama apokaliptikus tűztenger lángjaiban? — Erről szól a „Spanyol tűztenger”!

Ara kartonkötésben 60 bel és portó.

Lily Sergejev kerékpáron elindult Hátsó-Indiába

Párizs, október hó

Lily Sergejev, egy Párizsban élő fiatal orosz leány, Párizsból elindult Saigonba, azzal az elhatározással, hogy az egész útát kerékpáron teszi meg. Ha terve sikerül, idáig páratlan rekordot fog jelenteni. Gyakran érkeztek már szenzációs hírek arról, hogy lelkes sportemberek autóval, repülőgéppel, vagy akár gyalog is, merész távolsági rekordokat állítottak fel, de a fiatal orosz leány terve — újság.

Lily Sergejev már megtette a Varsó—Párizs távolságot gyalog és Belgrádból Budapest, Prágán és Berlinen keresztül Párizsba kerékpározott. De mostani vállalkozása, melytől sem a tigrisek, sem a rablók, sem a sivatagok és a kiellen magas hegységek nem riasztották vissza, nagyon is merész. De Lily Sergejev szenvedélyes bicikliző s ez a vágy hevíté idegen népek és országok megismerésére.

Lily Sergejev búcsúztatására útnak indulásakor megjelentek barátai és barátái is, köztük a híres Afrika-kutató, Marie Hilsz is, aki már szintén megtette a Párizs—Saigon-utat, csak természetesen nem kerékpáron, hanem léghajón.

Lily kerékpárját Marie Hilsz parfümmel megkeresztelte s e tréfás ceremónia után ráült, hogy ő tegye meg rajta az út első százméteres szakaszát. Lily Sergejev először Cannesba biciklizik, onnan a tenger mentén Genovába, majd Triestbe, Velencébe és végig az Adriai-tenger és a Földközi-tenger partján Konstantinápolyba. Onnan Bagdadon keresztül a Perzsa-öböl biciklizik. Ott akarja eltölteni az esős évszakot, hogy aztán megtegye Dél-Perzsián és Beludzisztán sivatagjain keresztül a 800 kilométer hosszú karavánutat s elérje Indiát. Az utazás további állomásai Delhi, Kalkutta, aztán Hátsó-India és Sziám, majd a végcél: Saigon Indo-Kínában.

Lily Sergejev a kerék hétezer kilométeres távolságot 11 hónap alatt akarja megtenni biciklín s akik ismerik a fiatal, sportszerűtlen leányt, biztosra veszi, hogy — meg is teszi.

Mozgósínházak műsora:

APOLLÓ: ROSALIE. Hajmássy Ilonával, Eleonor Powel és Nelson Eddy-vel.

CORSO: VÉGEZTES FUTAM. Myrna Loy és Warner Baxter-rel.

DORIÁN: ARANYBORJU. Georg Brent, Olivia de Havilland.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 450
negyedévre 225, egy hóra 75 lei.
Hagyarszágon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: **dr Sulyok István.**

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucuresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Északnyugati szél, változó felhőzet, több helyen futó záporosó, a hőkök csökken.

ŐFELSÉGE NAGY FIGYELEMMEL KISÉRI A HADGYAKORLATOK MINDEN MOZZANATÁT. Bucuresti. Saját tud. Szerdán a hadgyakorlatokon nagyarányú csapatmozdulatok voltak. A király a nap folyamán sorra látogatta a két fél parancsnokságait, figyelemmel kísérve mindenütt a műveletek menetét. Az uralkodó megfigyelte a csapatok akcióit is, különösen a vörös félen egy lovasadosztály mozdulatait, amelyekbe a harci-szekerék is belekapcsolódtak.

Dr Boga Alajos kanonok-előadó látogatása a kézdívásárhelyi római katolikus iskolában. Saját tud. Az erdélyi egyházmegye tanügyi előadója: dr Boga Alajos kanonok Csikszentadányból jövet Kézdívásárhelyre érkezett, ahol két napot töltött a megtekintette a gimnáziumot és földművelőiskolát. A népszerű egyházi vezérferfiut nemcsak a növendékek és tanárok, hanem a város lakói is őszinte szeretettel vették körül.

MEGHALT A JUGOSLÁVIAI KORMÁNYZÓ-HERCEG ÉDESATYJA. Belgrádból jelentik: Karageorgevics Arzen herceg szerdán Párizsban meghalt. Arzen herceg 1859 április 4-ikén született Temesváron. Középszkoláit Párizsban, a katonai iskolát Oroszországban végezte. Demidov di San-Donato hercegnővel kötött házasságából született Pál, jugoszláv kormányzó-herceg. Karageorgevics Arzen herceg halála következtében a jugoszláv királyi udvarban 12 heti gyászt tartanak.

Felveheti-e a nyugdíjgyűlést a nyugdíjakat? Temesvár. Saját tud. A nyugdíjak felvételének jelenlegi módja sok nyugdíjas számára igen fásztó. Ágg vagy beteg emberek ugyanis nem bírnak órákosszat sorbanállani. Ezért egyesek közjegyzői meghatalmazást adtak a nyugdíjgyűlésnek s ennek alapján ez végeztette a számfejtést és a kifizetést is. Az illető nyugdíjasok aztán az egyesülettől kapták meg a pénzüket — sorbanállás nélkül. Utóbb azonban a pénzügyigazgatóság ragaszkodott a nyugdíjasok személyes megjelenéséhez. A nyugdíjas-egyesület most Marta Alexandru dr királyi helytartóhoz fordult és kérte, hogy a kifizetés körül könnyítéseket engedélyezzenek. A közbenjárásnak meg is volt az eredménye, amennyiben a pénzügyigazgatóság a kellő felhatalmazást adott nyugdíjasok illetményét újra kiadja az egyesületnek. Ez az intézkedés természetesen a számfejtés ügyére is vonatkozik.

A GUTENBERG DALKÖR tagjai kérték, hogy szombaton este negyedkilenc órakor az otthon helyiségében főpróbára megjelenni szíveskedjenek.

Vándor cigányok közelharca a csendőrséggel. Gyulafehérvárról jelentik: Tegnap hajnalban vándor cigánykaraván haladt át a Maros-hídon és megtámadta — a Timpul jelentése szerint — az ott szolgáló teljesítő katonáért, aki fegyverrel volt kénytelen védekezni a támadó cigányok ellen. A lövések zajára az őrszobán levő katonák kirohantak és megfutatóították a támadó sátorosokat. Az esetről jelentést tettek a gyulafehérvári rendőrségnek, amely a csendőrséggel együtt a cigányok üldözésére indult. Utól is érték a cigányokat, akik felvették az éj sötétjében a harcot a csendőrökkel és a rendőrökkel. Valóságos tüzharc fejlődött ki, amelynek során száznál több lövés esett. A cigányok, amikor látták, hogy nemsokára bekerítik őket, megszöktek, otthagya az üldözők kezén asszonyaikat, gyermekeiket és a szekerüket. Ugy hiszik, hogy a cigánybanda a megyében számos betörést követett el. Az ügyben a nyomozást a tövisi csendőrség végzi.

STEFANIAI IMRE FIA HŐSI HALÁLT HALT A SPANYOL NEMZETIEK OLDALÁN. Budapest-ről jelentik: Budapestre érkezett telefon jelentés szerint Stefaniai Imre, a kiváló zongoraművész 22 éves Alfonz nevű fia, aki a spanyol nemzeti csapatok kötelékében harcolt, hősi halált halt.

ÓRIASI GYÉMÁNTOT TALÁLTAK BRAZILIA ELNÖKÉNEK BANYÁJÁBAN. Rio-de-Janeiróból jelentik: Vargas braziliai köztársasági elnök egyik bányájában hatalmas gyémántot találtak, mely a világ negyedik legnagyobb gyémántja. A gyémántot Vargas elnök azonnal eladta egy gyémántkereskedő-cégnek és nyolcvanezer font sterlinget — körülbelül nyolcvanmillió leit — kapott érte. A gyémántot Amsterdamba vitték, ahol előbb kicsiszolják, majd a csiszolás után az angol gyémántpiacon fogják eladásra kínálni.

Pervesztes lett az állam a gróf Zselénszky Róbert elleni ügyben. Aradról jelentik: Néhány évvel ezelőtt az állam pert indított gróf Zselénszky Róbert földbirtokos ellen, akinek birtokait annak idején az agrárreform-törvény alapján kisajátították. Az állam és a gróf között létrejött megállapodás szerint egy 64 hektáros és egy 55 hektáros erdőterületet legelővé kellett átalakítani. Gróf Zselénszky Róbert a kereset szerint 160.000 leírért eladta az említett területeken lévő faanyagot, amit Pollátsek Miksa vállalkozó ki is termelt. A beadványban arra utaltak, hogy az erdészeti igazgatóság illetékes szervei csak az adasvétel és a kitermelés megtörténte után tudták meg, hogy gróf Zselénszky tulajdonképpen optáns és a párizsi román-magyar vegyes döntőbíróóság 8.440.000 aranykorona kártérítésre kötelezte az államot a gróftól kisajátított ingatlanokért. A keresetben utalnak arra, hogy bár gróf Zselénszkyt valóban kötelezték az erdőterület legelővé való átalakítására, de az erdőben lévő fához már nem volt joga a grófnak, attól a perctől kezdve, hogy számára kártérítést ítélték meg. Így a fát sem adhatta el, mert az tulajdonképpen a román állam tulajdonát képezte és ezért arra kéri a törvényszéket, hogy 160.000 lei kártérítésre ítéljék a gróft. A törvényszék az állam keresetét elutasította azzal az indoklással, hogy a faanyag gróf Zselénszky Róbert tulajdonát képezte, mert az említett terület nem mint erdő, hanem mint legelőt kellett átadnia az államnak.

LEZUHANT PAPANA KAPITÁNY REPÜLŐGÉPE. Miami-ból jelentik: Papaná román kapitány Newyork-Bucuresti repülőútja ma Miami-ban megszakadt. Amikor a kapitány le akart szállani Miami-ban, a gép lezuhant. Ugy Papaná, mint kisérijje, Max Constant amerikai pilóta könnyebb sérüléseket szenvedett. A Havas-ügynek jelentése szerint a légszűrő meglazult és ez okozta a balesetet. Emelkezetes, hogy Papaná kapitány október 15-én indult a floyd-benetti repülőtérről és a legjobb feltételek mellett folyt le útja Miamiig. Innen Braziliába akart repülni, hogy onnan átkeljen az Atlanti óceánra.

HIRTELEN HALÁL MUNKA KÖZBEN. Nagyvárad. Saját tud. Zenovics Kálmán 52 éves kőművesmester szerdán, midőn egy ház mennyezetét javította, munkaközben leszédült a létráról s mire segítségére siettek már halott volt. Az orvosrendőri vizsgálat megállapította, hogy az idős embert szívizélhüvelés ölte meg.

Hasszán Sidky Dajany

arab vezért, a transjordáni emir palesztinai képviselőjét fegyveres emberek elrabolták és meggyilkolták. Ez a gyilkosság is kiélezte a palesztinai helyzetet

Feljegyzések

A legtöbbször arról szoktunk olvasni, amit az angolok másokról gondolnak. Sokkal érdekesebb pedig az, amit a maguk hibáiról egymás szemébe mondogatnak.

Sir Anthony Eden például, az európai baloldali nagy reményűsége, kinek minden szavát áhítatosan figyelik Párizstól Brassóig, cikkeit pedig a bucuresti-i Le Moment hűségesen visszhangozza, újabban furcsa tanácsokat kezd adni híveinek. Olyan tanácsokat, melyeket a hívei legalább is bizonyosan furcsáknak találnak.

Azt követeli most újabban az angoloktól, hogy mondjanak le a kényelmes életről s vegyék a nyakukba azt a terhes és kényelmetlen fegyelmet, amivel a fasiszta államok népei oly csodálatos eredményeket tudtak elérni. Hangsúlyozta persze, hogy ezt az átalakulást a demokrácia csillaga alatt is meg lehet oldani.

Mit ér azonban az olyan demokrácia, ahol le kell mondani a kényelmes életről? Ahol a szabadság nem azt jelenti, hogy a korlátlan versenyben az erős biztosan győz a gyengébb felett? Mire való az a hatalmas, 50 millió tagot számláló exkluzív klub, amit Anglia a brit világbirodalom tetején jelent, ha már kényelmet sem tud tagjainak biztosítani?

Valóban, a nyugati nagy demokráciák titka és varázsa a szebb, a kényelmesebb, a dúsabb élet: ezt a bőséget azonban, azt, hogy ott a legszerényebb polgárnak is több jut, mint más országokban, nem az államrendszer okozza, hanem a gyarmati népek kihasználása, az a nagy és könnyű gazdagság, amit a gyarmattartó országoknak e távoli népek olcsó munkája termel, meg az a nagy ár, amit az uralkodó népek selejtes portékáért fizet. A nyugati demokrácia a gazdag, dúslakodó népek fényűzése, amit fekete, sárga, meg barnabőrű emberek izzadságos munkával, keserves nélkülözésekkel, állati étellel fizetnek meg.

Két esztendővel ezelőtt Eden csufondórosan emlegette, hogy az angolok nem úgy tesznek s főleg nem úgy esznek, mint a németek, nekik fontosabb a vaj, mint az agyú. Most pedig arról beszél nekik, hogy mondjanak le a kényelmükről, amiben nyilván az is benne foglaltatik, hogy elégedjenek meg ők is kevesebb vajjal...

Ha megfogadják a jó tanácsot az angolok, meg a többi gazdag nyugati népek, arra nem is lesz szükség, hogy a vaj árából agyúkat öntsenek. Abból, ami így megmarad, bőven jut majd a földgolyó szegény népeinek, ha pedig majd minden nép megtalálja a földön a boldogulását s egyik sem akar majd a másinak bőrén „demokráciában” élni, hanem megelégszik a szűkösebb, a fegyelmetesebb sorssal, akkor sokkal nagyobb lesz a béke az emberek között és sokkal több lesz közöttük a — demokrácia. (Skin.)

Felélénkült az elhanyagolt kukorica-üzlet. Bucurestiből jelentik: A nemzetközi gabonapiacokon uralkodó árnyaság után a héten a buza ára ismét szilárdulást mutatott. Anglia fokozott érdeklődést mutat a román piac iránt és így az exportüzlet élénkült. Nagyobb eladások történtek határidőszállításokra Görögországba és Anzliába, de Hollandia, Belgium és Svájc is érdeklődik a román buza iránt. Az exportüzlet élénkülésére kedvező hatással van, hogy a gabonaexportbizottság 3000 vagon buza kivitelét engedélyezte Németországba és Olaszországba. Ugyanezért Olaszországba ezer vagon kukorica kivitelét is engedélyezte. Az egyébként elhanyagolt kukoricaüzlet ismét felélénkült kedvezőbb árak mellett. Szakértők véleménye szerint a minimális buzaár csökkentése és az exportprémium felfelé való kedvező hatással lesz a buzaexportra.

Bakovai bortermés. Temesvár. Saját tud. Bakova ismert borvidékén az idei termés mennyiségileg kisebb a tavalyinál, de ezzel szemben minőségileg sokkalta jobb. Holdanként — átlagosan számítva — tizenöt-husz hektolitert termeltek. A jobb minőség abban nyilvánul, hogy a bor edesebb a tavalyinál.

Zürichi nyitás: Párizs 11.75, London 20.99, Newyork 440, Brüsszel 74.40, Milánó 23.15, Amsterdam 239.40, Berlin 176.30, Prága 15.15, Varsó 82.62, Belgrád 10, Bucuresti 325.

Délamerikai portyát bonyolít le a Hungária és az Ujpest. Párizsból jelentik: Ideérkezett argentinai jelentés szerint a budapesti Hungária és Ujpest labdarúgó csapatok a téli idényben dél-amerikai körútra mennek és Argentínában, Uruguayban és Braziliában játszanak.

November

12

szombat

NYOMDÁSZ BÁL

Nagy érdeklődés kíséri a csikmegyei mezőgazdasági és háziipari kiállítást. Csikszederéről jelentik: A csikszederi közbirtokosság székházának nagytermében a kiállítók és érdeklődők tömege előtt nyitották meg a vármegyei mezőgazdaság és háziipari termékeinek kiállítását. A megnyitáson megjelent Victor Mihail prefektus, Szász Gerő polgármester és a megye polgári és katonai előkelőségei. Bors Ioan mezőgazdasági felügyelő fogadta a vármegye és város vezetőit, rövid beszédben ismertette a csiki Mezőgazdasági Kamara négyéves eredményes munkáját. 1937—38. években vetőmagokra 334 ezer, gazdasági gépekre 532.000 leit osztott ki a kamara. A felügyelő beszéde után Victor Mihail prefektus tartott megnyitói beszédet. Beszédét Ofelsége Károly király által a földművesek érdekében végzett odaadó munka ismertetésével kezdte, majd szaktanácsokat adott a gazdálknak. Ezután sor került a kiállítás megtekintésére. Az izlésesen összeállított asztalokon a megye gazdasági terményeinek színe-java sorakozik fel. Nagy feltűnést keltettek a gyönyörű szőtyesek, a vaslábi és ditróhodosi román háziipar s az alsíki és felcsiki magyar háziipar termékei. Nagy érdeklődés kísérte Gábor László iparművész munkáját, egy székely mintagazdaság kicsinyített mását. A díjkiosztás során pénzdíjakat kaptak a háziipari kiállítás résztvevői, arany, ezüst és bronzérmeket, valamint díszleveleket a gyümölcs, gabona és zöldségművelés kiállítások. A kiállítás október 23-ig marad nyitva.

A nagyváradai Katolikus Legényegylet mulatsága. A nagyváradai Katolikus Legényegylet október 23-án, vasárnap este 9 órai kezdettel műsoros szüreti táncmulatságot rendez. Élvezetes, szórakoztató műsor lepi meg a vendégeket. A szüreti mulatság jóhangulatát rendkívül olcsó és jóízű ételekkel és italokkal biztosítja a rendezőség. Egyesületünk fiatalosságát, pártoló tagjait és hozzátartozó családokat szeretettel elvárja az új vezetőség.

Temetés. Tarsoly Lajosné szül. Kormányos Juliánna életének 54-ik évében Nagyváradon elhunyt. Temetése szombaton, 22-én délután 3 órakor lesz a Rulikovszky-temető kápolnájából. (Caritas.)

A hadfelszerelésügyi minisztériumról

Bucurestiből írják: Egy új minisztériumot létesítettek: a hadfelszerelési minisztériumot, amelynek életrehívása egybeesett a hadügyminiszteri tárca vezetőinek lemondásával. Argeseanu és Glatz tábornokok lemondásának elfogadása után a nemzetvédelmi és a hadfelszerelésügyi minisztérium vezetésével Ciuperca illetve Jacobici tábornokokat bizta meg a király. Az új miniszterek nehéz felelősséget vettek magukra. Románia jelenleg a lehető leggyorsabb iramban egészíti ki háborús hadianyag készletét és ellenőrzi az összes fegyvergyárak működését. Ugyancsak szigorúan ellenőrzi mindazokat a magángyárakat, amelyek fegyvereket és löszert állítanak elő. Az ellenőrzésre joga van a román államnak is, hasonlóképpen Európa nagy demokrata államaihoz.

A hadianyag készlet a legbensőbb, legtitkosabb és legkényesebb problémája az állam életének és az államnak és senki sem vitathatja el az államnak azt a jogát, hogy a helyzetnek megfelelően hozza meg intézkedéseit ebben az irányban. Ugy a nemzetvédelmi, mint a hadfelszerelésügyi minisztérium szigorúan alkalmazkodik tehát ahhoz a programhoz, amelyet a királyi elnökléte alatt megtartott minisztertanácson maguk elé tűztek. Ettől a programtól még a legkisebb részleteiben sem térnek el. Romániának fel kell készülni minden eshetőségre, hogy becsülettel állhasson helyt.

Átvágta torkát és meghalt a volt földművelésügyi államtitkár, a kisajátítási panama egyik szereplője

„Hancu bírót nem lett öngyilkos, hanem meggyilkolták, mert attól tartottak, hogy a bűntársak egész sorát fogja leleplezni

Bucurestiből jelentik: Megírtuk, hogy a negyvenkétmillió lejes tárgy-ungheeni kisajátítási panama ügyében a vizsgálóbíró a visszaélések két más gyanúsítottjával egyetemben elrendelte Fianu, volt földművelésügyi államtitkárnak, a földreformosztály igazgatójának letartóztatását. Fianut szerdán reggel a bucaresti igazságügyi palotába szállították, hogy a vizsgálóbíró ismételtén kihallgathassa. Az elkeseredett ember egy őrizetlen pillanatban egy késsel átvágta torkát és háromszor a mellébe szurt. Mindegyik vágás mintegy 12 cm. mély. A mentők azonnal a Brâncovenesc-kórházba szállították s ott első segélyben részesítették. Állapota válságos.

A volt földművelésügyi államtitkár öngyilkossági kísérletéről az alábbi részleteket jelentik:

Fianut, akinek letartóztatását kedden este erősítették meg, szerdán délelőtt tíz órakor a vacaresti fegyházból a bucaresti igazságügyi palotába szállították. A volt földművelésügyi államtitkár, miközben a törvényszéki jegyző szobájában várakozott, engedélyt kért, hogy az illetékhelyre mehessen. Fianu kérésének eleget tettek egy rendőrt adott mellé kísérőül. Amikor visszatért, néhány percig maga elé meredt, majd újból engedélyt kért, hogy kimehessen. Ez már a rendőr előtt is gyanús volt és Fianu testi motozásnak vetette alá. Miután a motozás

eredménytelenül járt, a rendőr ismét kikísérte. A rendőr mintegy tizenöt percig hasztalanul várakozott Fianura, mire, — minthogy belülről gyanús mozgást hallott — feltörte az illetékhely ajtaját.

A szerencsétlen ember valóságos vértócsában hevert a földön, torkából és melléből patakokban omlott a vér.

Az öngyilkost Valentin Sava dr. részesítette első segélyben, majd a mentők a Brâncovenesc-kórházba szállították s ott műtétet hajtottak végre rajta. Az orvosok remélik, hogy sikerül megmenteni az életnek, bár Fianu állapota — a nagy vérvesztés miatt — teljes mértékben aggasztó.

Megállapították azt is, hogy a volt földművelésügyi államtitkár egy rozsdás zsebkéssel vágta át torkát. A kést titokban a törvényszéki jegyző asztaláról vette el, miközben a jegyző az iratokkal foglalkozkodott.

Itt írjuk meg, hogy Doicu vizsgálóbíró hazakutatást tartott szerdán délben Fianu lakásán, újszintén Fianu Mihailescu nevű unokaöccse lakásán.

Ismeretes, hogy a tárgy-ungheeni visszaélések ügyében megindított vizsgálatnak már halálos áldozata is van. Hancu bírót személynél, aki egy vonat kerekei alatt lelte halálát.

Anélkül, hogy magához tért volna, csütörtökön reggel meghalt az öngyilkos Fianu. — Hancu bírót meggyilkolták a bűntársak?

Bucuresti. Saját tud. Az ungheni kisajátítási panamában megdöbbentő események követték egymást. Az öngyilkosságot elkövetett Ion Fianu volt földművelésügyi államtitkár csütörtökön reggel meghalt. Fianu mély sebet ejtett a szív tájékán és nyakán is. Az orvosok két ízben is vérátömlesztést hajtottak rajta végre és tetanus oltást is alkalmaztak, de az öngyilkos anélkül, hogy magához tért volna, meghalt. Fianu a vizsgálóbíró előtt tett vallomásaiban elmondotta, hogy 40 milliót érő vagyona van a fővárosi ingatlanokban, 2 ezer hold földbirtok-

ka van Dobrogeaban, 11 házhelye ugyanott Dobrogeaban.

Vagyonát bűnügyi zárlat alá helyezték.

A vizsgálat folyamán tegnap az öngyilkossá lett Hancu bírót bátyját hallgatta ki a vizsgálóbíró, aki azt a szenzációs bejelentést tette, hogy: Hancu bírót nem lett öngyilkos, hanem meggyilkolták. Hancu bírót ugyanis a bűntársak egész sorát leplezte le és a bűnösök ettől való félelmükben tették el az útból. A vizsgálatot ebben az irányban is kiterjesztik.

London főbírája tradicionális viseletben a törvényszék megnyitása előtt a Westminster-apátságba megy a megnyitói istentiszteletre. Az apátság előtt teljes díszben, hagyományos ceremóniák között fogadja az apátság dékánja

Schütz Antal művei:

Az örökkévalóság

Füzve 145 lei.

Azok a klasszikusan szép előadások, amelyeket a kiváló hittudós és bölcselő az örökkévalóság problémáiról a budapesti egyetemen tartott.

ÖRSEG

Füzve 145 lei.

A nagynevű tudós szerző mélyenjáró tanulmányai és cikkei a kereszténység felbecsülhetetlen értékeinek megőrzéséről és ápolásáról.

KRISZTUS

Amatörkötésben 180 lei

Ez a könyv új perspektívákba állított régi igazságokkal azt mutatja meg, hogy a nagy, elméleti és gyakorlati létkérdések egyetlen megoldása: Krisztus.

Isten a történelemben

Füzve 130 lei

A „honnan, hová, miért, hogyan” kérdésekre ad feleletet ez a könyv az Örök Bölcsesség szerint, a katolikus igazságot valló tudományos felfogással.

A házasság

Amatörkötésben 110 lei

Ez a könyv azt mutatja meg, hogy egyedül a katolikus házassági eszmény képviseli az igazi életigényeket és értékeket.

TURISZTIKA

Soc. Turistilor Vulturii-Sasok Turista Egyesülete folyó hó 23-án (vasárnap) reggel 7 órással indulással Révre — az ottani cseppkő barlang megtekintésére — valamint a környékére rendez társas kirándulást. Részvételi díj 80 és 90 lei. Jelentkezni lehet Mocsáry Sándor irógepesnél, Nagyvárad, Bul. Regele Ferdinand 13. Gyenge István ékszerésznél, Alaxendri 12. és az Egyesület helyiségében, Dr. Lazar Aurel-utca -4.

Apróhirdetések

Lakás

szavanként 2 lei

Kiadó

2 szobás, konyhás szaraz lakás, villanyvilágítással november 1-re. Nagyvárad, Str. Axente Sever 13. szám.

Irodának

alkalmas 2 szoba, november elsejére kiadó. Nagyvárad, Mária királyné-tér 3.

Kétszobás

kerti modern lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Delavrancea-utca 10. szám.

2 szobás

komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Str. Ingusta No. 26.

Kiadó

udvari lakás: 2 szoba, előszoba, konyha, kamara, november 1-től Nagyvárad, Str. Bratianu 61. szám.

Elegáns

butorozott szoba november elsejére kiadó. Dr. Julier, Nagyvárad, Oltenia-u. 2.

Kiadó

azonnal egy különbejárható udvari butorozott szoba, fűrdőszobával. Nagyvárad, Str. Averescu 37. szám.

Modern

magánház, 2 szobás, kiadó. Nagyvárad, Str. N. Balcescu 23-a.

Két szoba,

hallos lakás novemberre kiadó. Nagyvárad, Boulevardul Regele Ferdinand 49. illetve Parintel Danila 7.

Allást nyee

szavanként 2 lei

Egy

szorgalmas bejáróné felvétetik. Nagyvárad, Take Jonescu-u. 24.

Keresek

szerényigényű házaspárt házmesternek magánházhöz. Nagyvárad, Kórház-utca 79. szám.

Házmesternek

gyermektelen házaspárt keresünk. Értekezhetni Nagyvárad, Pável püspök-utca 24. szám.

Németül

beszélő gyermek lányt keresek. Nagyvárad, Str. Pasteur 13.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Kényszereladások

8 lakásos alapincézett sarokház nettó 53.000 hozammal 400.000. Másik 5 lakással, új épület piacról, nagy telekkel 530.000. Sarokház, prima helyen 3 lakással 230.000. Minden igénynek megfelelő házak, szőlők, telkek eladó. Kérjük azokat, akik ingatlanukat eladni óhajtják, szíveskedjenek irodánkba bejelenteni, gyorsan lebonyolítjuk. Horvát ingatlaniroda, Nagyvárad, Bulv. Regele Ferdinand 16. szám.

Veszek

mindenféle papírt és könyveket, ruhaneműt és ócskaolmit Hivásra házhoz megyek. — Klein Dezső, Nagyvárad, Str. Buđai Dolganu 2. szám.

Allást keres

szavanként 1 lei

Allást keres

szerény igényű intelligens leány, aki románul is beszél, gyermekek mellé vagy házikisasszonynak. Cím: Farkas Katalin, Nagyvárad, Delavrancea-utca 43. I. em.

Keresztény

háztartásban elhelyezkedést keres tisztviselő özvegye. Cím a kiadóban.

Hilánféle

szavanként 3 lei

Borait

literenként ismét méri Nagyvárad, Dimitrie Cantemir 29. sz. a. Kaczián szőlőbirtokos.

Katolikus

bucurești egyetemi hallgatóknak családias otthon, teljes ellátással nyújtanak a Szociális Testvérek Str. Petre Poni 3. Korlátozott létszám miatt előnyben részesülnek azok a jelentkezők, akik plébánosok ajánlásával jönnek.

Almadvatok és divatos almák

A középkorban a vadalmát szecették. — Kolozsvári tudások küzdelme az almafajtaértékelés végett ellen

A gyümölcsfajták közül ma már a közönség is kezdi megválni és megismerni a jót. Egyes fajták neveinek ismerete széles körben elterjedt, ezek korunk divatos gyümölcsei. Más vidékek és más korok azonban más fajtákat tüntettek és tüntettek ki a közkelettel, s gondolom, nem lesz érdektelen visszatekinteni arra, hogy mely almafajtákat kedveltek legjobban a régi magyarok. Minden évszázad, minden kor más és más almát részesített előnyben, amit pedig régi századokból kapott, vagy egészen elfelejtette, vagy a kor divatos almája mögé helyezte, s ezek a régi fajták ma csak a nagy forgalomtól távol eső helyeken tartják meg népszerűségüket, gyakran ott, ahonnan a divat korában hódító úttokra indultak.

Nagyon messze nem szállhattunk vissza visszatekinteni a történelemben, mert régi századok almafajtaíról keveset tudunk, néha éppen csak a nevük maradt ránk. Különbözőleg a középkorban a legnagyobb számban élvezett, nem akarom mondani, legnépszerűbb alma, kétségtelenül a vadalma volt, amellyel az ősmagyarok már a honfoglalás előtt megismerkedett. Ha összeszedjük természet almafajtaíról neveit a középkorból ránk maradt oklevéladatok közül a XV. századig, mindössze hárommal kell számolnunk, a veres-, telelő- és fűzalmával.

A XVI. században már 15–20 olyan almanév szerepel, amelyeket többé-kevésbé fajtanévnek tekinthetünk közöttük olyanokat is, amelyek ma is ismert fajtákra vagy fajtacsoportokra vonatkoztathatók. Ilyen pl. a muskotályalma. Párizs alma, amelyet pedig akkor mohos almának neveztek, később kormos vagy hóralma néven fogsztották, a XVI. század horvát almája ma Török Bálint.

A BAROKK-KOR DIVATOS ALMÁJA.

A XVII. században nagyon meggyarapodott almafajtaíról száma, egyedül Pippai János valamivel 22 almafajtaírt nevez meg és ír le „Pozsonyi kert” című nagy munkájának gyümölcskertészeti részében 1667-ben.

A XVII. század almája a Paszámán alma volt. Így ír róla: „Paszámán alma, jó, öreg, sárga, édes szabásu, hosszúkás, igen jó szagú. Némelyek ezt csaknem a legjobb almának tartják, sokáig eláll”. Mi volt ez a Paszámán alma, amely elsőnek emelkedik ki, mint „csaknem legjobb” a régi

almafajták közül? Mind a név, mind a leírás alapján minden bizonnyal a kései magyar pomológusok Aranyzóv almája. Ezt a szép almát először a franciák említik éspedig Le Lectier 1628-ban Drap d'or de apfel néven ismeri, s kétségtelen, hogy a barokk-kor pozsonyi magyarjai ezekből fordították a Paszámány alma nevet.

Mint minden divatos alma, a Paszámány alma is, idővel kénytelen volt átadni helyét más fajtáknak. A XVIII. század magyarjai már úgy elfelejtették, hogy mikor a mult században megindul a szakszerű gyümölcstani érdeklődés, senki sem emlékezik rá. A nyugati szakirodalomban és fajsoklókban még szerepet játszik ez az alma, eljut hozzánk is, foglalozik vele még Kovács József, Bereczki Máté és Angyal Dezső is, de barokk magyar multjáról mit sem tudnak, s francia és német nevét tudatosan Aranyzóv-almának fordítják le. Kedveltségét azonban nem tudták, nem is lehetett feltámasztani.

PÓNYIK, A MAROSVIDÉK ALMÁJA

A XVIII. században tovább gyarapodott a magyarországi almafajtaíról száma, így főként délről és keletről, nemes fajták keresése révén is, így természetesen főként nyugatról, Franciaországból, Angliából és Németországból, de többnyire Bécs közvetítésével. A XVIII. század pozsonyi és pozsonykörnyéki híres magyar főúri kertjeiben egyebek közt pompás almák is meghonosodtak. Sajnos, e kornak nem volt író magyar gyümölcstani, csak a század végén, mikor már a polgári körökben is tért hódít a gyümölcstani érdeklődés, kezdte meg a magyarországi gyümölcstani tanulmányozását és leírását a szépségi Leibizer János, aki a korszerű magyarországi gyümölcstani megalapítója.

A felvidéki gyümölcstani tanulmányozta, a gyümölcstani szakmunkája német nyelven 1798-ban Bécsben jelent meg. Ebben 26 almafajtaírt le, köztük annak a kornak, a táblabiroválnak legkedveltebb almáját is, amelyet addig nem ismert a gyümölcstani szakirodalom. Ezt az almát a szépségi Boszmán alma néven ismerték, a magyarok pedig Pászámán alma néven különböztették.

A Boszmán alma a mult század első felében még annyira közkeletű volt, hogy minden magyar pomológus foglalkozott vele, s nem győzték dicsérni szépségét és jóságát.

S mégis ez a divatos alma is elmerült a feledés homályában. Visszahúzódott néhány felvidéki kertbe. Miként testvére, a Pónyik is a Maros sávjára, ahol született. Jöttek az angol, francia és hollandus almák, a mult század második felében már senkinek sem kellett a Boszmán, hiába lépett elő a XVIII. században valóságos nemzeti almafajtaírt. Ekkor már mindenki a Téli arany parmenéért lekecselt.

A Téli arany parmené az aranyranetek törzsébe tartozik. A ranetek almatorzse legzodagabb Franciaországban, valószínűleg onnan jutott Angliába is régi századokban, valamikor a középkorban, ahol pepinnek vagy parmenének szokták nevezni. A ranetek angol ágából ered a Téli arany parmené, a mult században az angolok legkiválóbb almája. Már a mult század elején divatos lett Angliában, s nincs az a dicsőítő jelző, amelyet el ne nyert volna. Die! német pomológus King of the Pippins néven kapta, s mikor Magyarországra is eljutott, itt is minden pomológusunk az almák királyának nevezte. Entz Ferenc 1856-ban így ajánlotta: „Az arany téli parmené, vagy inkább rövidebben és jellemzőbben szólva, az almák királyára nézve néhány pomológus azt tanácsolja, miszerint azon kertharát, akinek e földön csak egyetlen almafajta alkalmas helyecskeje jutott, sohase ültesen más fajtát, mint ezt.”

A mult század hatvanas éveiben „Alte ez az alma fénykorát. Ekkor már magyar almánk tekinthették Oberdieck írja a nagy német pomológiai kézikönyvben, hogy 1867-ben Glocker főkertész Enyingről két Téli arany parmené-gyümölcstani állított ki a németországi Reutlingenben, az egyiket Podmaniczky aranyranetjé, a másikat Magyar aranyranet néven, „welche letzte als echte ungarische Nationalfrucht bezeichnet war”.

E sorok írója Kolozsváron tanúja és munkása volt annak a harcnak, amelyet a pomológusok a vértetű ellen folytattak. Mennyi gyönyörű Téli arany parmené esett áldozatul ebben a nehéz küzdelemben! Bizonyos, hogy ekkor fordult el a közfigyelem arról az almafajtaírtól, amely ugyan még ma is eléggé kedvelt téli almánk, de az elsőseget kénytelen volt átadni a Jonathan-nak, amely már Amerikát képviseli az almadvatban, s amely sok más amerikai divattal együtt hódította meg Európát.

LEGUJABB

Eletbeléptetik az angol-olasz egyezményt

Anglia nem kifogásolja, ha Olaszország továbbra is támogatja Franco tábornokot

Londonból jelentik: A Daily Herald szerint Chamberlain és Halifax elhatározták, hogy rövidesen hatályba léptetik az angol-olasz egyezményt, miután a spanyol kérdést elintézték minősítik a 10 ezer olasz önkéntes elszállítását. Az angol kormányt elhatározásában a következő indokok vezetik:

1. A palesztinai helyzet súlyossága.
2. Chamberlain minél sürgősebben tovább akar haladni azon az úton, amelyre Münchenben lépett és megegyezést akar a négy müncheni nagyhatalom között, melynek lényeges

feltétele Mussolini szívélyes együttműködése. Ezzel szemben nem tartják fontosnak, ha Olaszország esetleg továbbra is bizonyos csekélyebb mérvű segítséggel támogatja Franco tábornokot. Ugy látják ugyanis, hogy nem fenyeget többé az a veszély, hogy a spanyol kérdés európai háborúhoz vezethet. Amellett Olaszország őszintén adta és őszintén meg is tartja azt az ígérteit, hogy nem törekszik Spanyolországban területi, vagy politikai célok megvalósítására, vagy kiváltságos helyzet elnyerésére.

Amerika üzenete Angliának az európai problémák békés rendezéséről

Londonból jelentik: Mint Washingtonból jelentik: Roosevelt kormányának egyik vezetőtagja, akinek a nevét a jelentés nem említi, nagyfontosságú nyilatkozatot tett, amelynek lényege a következő:

— Együttműködés az Egyesült Államok és Anglia között gazdasági és kereskedelmi kérdésekben, de nem lesz szoros politikai együttműködés. Az Egyesült Államok minden figyelmét a demokratikus intézményeknek a nyugati

féltekén való fenttartására akarják összpontosítani. Amerika jelenleg nem híve a nemzetközi értekezleten való részvételnek. Erkölcslileg támogatná egy európai problémák békés megoldását célzó értekezlet rendezését, de általános nemzetközi értekezlet tartása jelenleg nem valószínű. Amerika különben továbbra is a világ nemzetei közötti szabadabb kereskedelemre fog törekedni.

Szlovákia társadalmi és gazdasági újjászervezése

A szlovák ifjuság lapjának pontokba foglalt előterjesztése a kormányhoz

Prágából jelentik: A szlovák autonomista ifjuság lapja, a „Nastup“ csütörtöki számában közli a szlovák autonomisták követelését. Ezek szerint Szlovákiát teljesen újra kell szervezni. E célból felszólítja a kormányt, hogy hajtsa végre a következő pontokat:

A cseh hivatalnokok és állami alkalmazottak azonnal mondjanak le állásukról és hagyják el Szlovákiát. Zsidók csak arányszámuknak megfelelően foglalhatják el állásukat. De ez is csak azokra a zsidókra vonatkozik, akik 1918-ban a mostani Szlovákia területén illetékességgel bírtak. A többi zsidó a legrövidebb időn belül vándoroljon ki. Kivándorlásuk előtt azonban Szlovákiában szerzett vagyonuk egy részét adják le az államnak. A kormány végül a legrövidebb időn belül ossza fel a nagybirtokokat és a felosztás első sorban a cseh földreformnak alávetett földesek kezébe végleg a szlovák nép birtokába jusson.

A CSEH SAJTÓ AZ ÚJ KÜLPOLITIKAI IRÁNY MELLETT

Prágából jelentik: Az egész cseh sajtó a jobboldali épp úgy, mint a baloldali, már hosszabb ideje a cseh külpolitika irányának megváltoztatását sürgeti. A „Piromnoszt“, amely eddig a francia-angol orientáció egyik legodaadóbb bajnoka és a német nemzeti szocializmus legtüzeesebb ellenfele volt, most ezeket írja:

„Régi szövetségeseink teljesen lehetetlenné tették számunkra, hogy kövessük az ő politikáját. Ne kövessük hát. Ez nem ideális, de szükség-

szerű. Külpolitikánknak alkalmazkodnia kell az új helyzethez. És mi támogatni fogunk mindenképpen, aki megvalósítja ezt az új külpolitikát, mert ez felel meg majd érdekeinknek. Egyetlen dolog marad számunkra: az őszinte és fentartás nélküli szemlélés. Németországgal meg kell találni a közös-vivendit. Csehszlovákiának együtt kell működnie Németországgal, ugyanis mint termelő és gyártó mint fogyasztó országnak. Mindenesetre csak árucikkeket akarunk venni és eladni, de nem eszméket.

A POLITIKAI MULT FELSZÁMOLÁSA

Prágából jelentik: Dérier, a szlovák szociáldemokrata párt eddigi vezetője bejelentette lemondását.

Prágából jelentik: A „Prager Mittag“, a német demokraták lapja, szerdai számában elbucsuzott olvasóitól és bejelentette, hogy nem jelenik meg többé.

A RUTÉNEK IS HATÁRKIGAZÍTÁST KIVÁNNAK SZLOVÁKIÁTÓL

Berlinből jelentik: Németországi hírek szerint magyar-ruszin tanácskozások volnának közből. A német hírforrás szerint Bródy rutén miniszterelnök már szerdán átment magyar területre. Másik német hírforrás szerint pedig csütörtökön érkezik a magyar fővárosba, hogy ott tárgyalásokat folytasson. Bródy utazásáról magyarországi illetékesek még semmit sem tudnak. A ruszin kormány bizottságot állított fel a Szlovákia és Ruszinszko közötti határvonal megállapítására és kéri a szlovák kormányt hasonló intézkedésre. A rutének Ruszinszko területéhez kérték fogják Szlovenszkból az eperjesi, sárosi és poprádi vidéket. Ezt az igényt ismertették Chwalkovezky cseh külügyminiszterrel.

Frank németbirodalmi miniszter Budapesten

Berlinből jelentik: Franc dr. német igazságügyminiszter csütörtökön Budapestre utazott. Elutazása előtt a következőket mondotta:

— Tudom, hogy igen mozgalmas időben megyek Budapesre, amikor a magyar nép életkérdései döntés alatt állnak. Mint egész Németország, én is a népek önrendelkezési jogának alapján állok. Erősen remélem, hogy Magyarország jogos óhajai ezen a téren meg fognak valósulni.

Rendőri biráskodás a salzburgi ferencrendiek ellen

Salzburgból jelentik: A salzburgi ferencrendi zárda 16 tagját szerdán a rendőrbíró 10 naptól egy hónapig terjedő elzárásra büntette. Még október 12-én történt, hogy a salzburgi tartományi kormány felszólította a rendet, hogy a birodalmi hatóságok rendelkezésére bocsássa a rendház harmadik emeletén levő helyiségeket. A rend tagjai túlgyorsan eleget tettek a felszólításnak és a harmadik emeleti cellák berendezési tárgyait az ablakon keresztül dobálták le az udvarra. Emiatt a rend tagjai ellen hatósági rendelet iránti tiszteletlenség, gyűlöletre való izgatás és rosszindulatú rombolás miatt eljárást indítottak. Az elítéltek az ítéletet tudomásul vették és nem fellebbezték.

A török köztársasági elnök állapota továbbra is aggasztó

Isztanbulból jelentik: Bár az orvosi jelentés Kemal Attatürk egészségi állapotában bizonyos javulásról számol be, a nagybeteg állapota továbbra is rendkívül aggasztó. Csütörtök délelőtt a kormány valamennyi tagja, akik eddig még Ankarában maradtak és Renda, a nagy nemzetgyűlés elnöke, Isztanbulba érkezett. A nap folyamán minisztertanács lesz az államelnök súlyos betegsége folytán előállott helyzettel kapcsolatban. Kemal Attatürk halála esetén azonnal egybe kell hívni a nagy nemzetgyűlést, hogy megválasszák az utódot. Általános felfogás szerint a közbeszóló, igen rövid időre az elnökség ideiglenesen a képviselőház elnökére száll. Valószínűnek tartják, hogy a nagybeteg Attatürk politikai végrendeletet készített.

Önnek is szüksége van arra, hogy tökéletesen megtanulja a német nyelvet!

Játszva és a legrövidebb idő alatt tökéletesen megtanul németül!

most már III. kiadásában megjelent

Tanuljunk könnyen gyorsan németül

című, magántanulásra kiválóan alkalmas nyelvkönyvből, amelyet

Dr. Ernst Häckel tanár,

a Pázmány Péter Tud. Egyetem előadoja, a báró Eötvös Coll. tanára írt.

Ha valóban rövid idő alatt könnyen, szinte játszva akarja megtanulni az Ön számára nélkülözhetetlen német nyelvet, úgy azonnal vásárolja meg e művet, amelynek bővített, szöveggel és a feladványok megfejtésével kiegészített

III. kiadása most jelent meg!

Ez a magántanulásra kiválóan alkalmas német nyelvtan néhány hónap alatt érte el harmadik kiadását!

Ara füzve 200 lei és 10 lei portó.